

SPIS RZECZY

Wstęp	5
Przedmowa do drugiego wydania	57
Przedmowa do pierwszego wydania	59
<i>List pierwszy.</i> Zamek i jego mieszkańcy	61
Zamek i jego obecna fizjonomia. - Intendenci i pan Muchanow. - Dawne apartamenta królewskie. - Cesarz Mikołaj i orły polskie. - Pokoje generał-gubernatora. - Hrabia Berg i jego charakterystyka. - Hrabina N i generał Uszakow. - Reineke Fuchs. - Przyjęcia za wielkiego księcia. - Anegdota o Trepowie. - Pani Berg i generałowa Lachnicka. - Hrabia Paweł Kotzebue. - Generał Orzewski. - Pani Kotzebue i jej córki. - Generał Albedyński. - „Uczciwy człowiek” i jego pogrzeb. - Mowa na Zamku i jej wrażenie. - Audiencja u cesarza Aleksandra II. - Papież i cesarz. - Pani Albedyńska, jej zasługi i charakter. - Anegdota Rzewuskiego o cesarzu Pawle. - Generał Hurko. - Skobielewowskie tradycje. - Epizod z wojny. - Maria Andriejewna i kamaryła dworska. - Eksploatacja dobroczynna. - Zamek i Sobór. - <i>Archiepiskop</i> Leoncjusz. - Loża w teatrze. - Kazanie generała. - Kamaryła dworska. - Przygoda na balu. - Jeszcze o generale Hurko. - Jego charakterystyka. - Tłumaczenie i zapowiedź.	
<i>List drugi.</i> Rosjanie w Warszawie	148
Romans pani Łanskiej. - <i>Obrusitieli</i> . - Omnipotencja armii za Mikołaja i Aleksandra II. - Względna uczciwość. - Generał Starynkiewicz. - Asymilacja i eksterminacja. - Generał Buturlin. - Roz-	

ruchy antysemityczne. - Odezwa pana oberpolicmajstra. - Panowie Wlassowski i Polenow. - Policyjna poezja. - Jenerał Tołstoj i jego żona. - Sergiusz Muchanow. - Baron Medem. - Senator Gerard. - Pan Trachimowski. - Sądownictwo rosyjskie niższe i wyższe. - Manifest jenerała Ignatjewa. - Jego wrażenie i następstwa. - Czynownictwo w Rosji. - Jego potęga i wpływ na politykę państwa. - Zakłęte koło. - Geneza przekupstwa. - Życie nad stan. - Łapówka i łapownicy. - Pan Apuchtin. - Jego charakterystyka. - Czym jest element urzędnika i nauczyciela rosyjskiego w tym kraju? - Nihilistyczna zaraza. - Sprawa Żukowicza. - Apuchtin i Witte. - Sprawa panny Jentys. - Instytut Maryjski. - Pan Szuchow. - Klub Ruski. - Awantura z panem Koczetowem. - Oficerowie rosyjscy. - Gwardia. - Doróżkarska popularność. - Książę Wołkonski. - Zakończenie.

List trzeci. Nasi konsulowie 211

Ciało dyplomatyczne w Warszawie. - Podział konsulatów. - Rzeczywiste i tytularne. - Baron Rechemberg. - Jego charakterystyka. — Wpływ za Berga. - *Agent provocateur*. - Przygoda nad Bugiem. - Baron Brenner von Felsach. - Panowie Oliwa, Wysocki i Pietschke. - Baron Krauss. - Pan Bayard i baron Finot. - Pan Mansfield i jego żona. - Raporta o unitach. - Pułkownik Maude. - Konsulowie tytularni. - Mania finansistów. - Anegdoty. - Mowa... - Żałoba dyplomatyczna. - Urzędnik ministerium spraw zagranicznych.

List czwarty. Życie towarzyskie Warszawy 231

Kraków i Lwów a Warszawa. - *Tout Varsovie* i jej pojęcie. - Nasze pałace i apartamenta. - Kółka, koła i kółeczka. - Villemain o salonach warszawskich. - Dawniej i dzisiaj. - Arystokracja i finanse. - Salony olgierdowsko-marszałkowskie. - Zakonserwowany przesąd. - Litwinki. - Atrakcja salonów finansowych. - Zbytek i jego krytycy. - Koła wiejsko-szlacheckie. - Świat przemysłowy i mieszczański. - Nasza młodzież salonowa. - Pa-

- pieros i karty. - Wystawa i wyścigi. - Letnie mieszkania. - Jesień warszawska. - Zakończenie.
- List piąty.* Sylwetki warszawskie 277
- Wstęp i zastrzeżenie. - Dawniej i dzisiaj. - Wielki pan. - Pan Podstoli. - Praca organiczna i jej uosobienie. - Arystokrata-finansista. - Możliwość tradycje. - Dzieciak warszawski. - Mecenas sztuki. - Dobry pan. - Przymusowa luka. - Mrówcza działalność. - „Nieobecni”. - Nasi dworacy. - Trzy kategorie. - Leopold Kronenberg. - Świat finansowy i jego sylwetki. - Nasza giełda. - Przemysł i mieszczaństwo. - Adwokaci. - Urzędnik Polak w służbie rosyjskiej.
- List szósty.* Cenzura i dziennikarstwo 330
- Spotkanie u wód. - Moje kłopoty. - Dwa systemata cenzuralne. - System mikołajewski. - Przykłady i anegdota. - Kurator Muchanow. - Jak dawniej wyglądały dzienniki? - System aleksandrowski. - Porównanie. - Cenzura teatralna. - Warunki dziennikarskie. - „Gazeta Warszawska”. - Józef Kenig. - Wacław Szymanowski. - Władysław Bogusławski. - Bolesław Prus. - Edward Leo. - Aleksander Rembowski. - Dionizy Henkiel. - M[arian] Gawalewicz. - Henryk Sienkiewicz. - Jego charakterystyka. - Rozmowa z Brandesem. - „Słowo”. - Ed[ward] Lubowski. - „Kłosa”. - Adam Pług. - „Biesiada Literacka”. - Piotr Jaksa Bykowski. - „Rola”. - „Bluszcz”. - „Kronika Rodzinna”. - „Niwa” i jej znaczenie. - „Biblioteka Warszawska”. - „Ateneum”. - Prasa postępową. - Obóz pozytywistyczny i jego rozbięcie. - Adam Wiślicki. - Aleksander Świętochowski. - Co zrobili pozytywiści?
- List siódmy.* Teatr i życie artystyczne w Warszawie . 410
- Teatromania naszej prasy. - Nadmierne znaczenie teatru w Warszawie. - Gdzie jego źródło. - Teatr rosyjski. - Jego szanse. - Organizacja naszych teatrów. - Trzej prezesowie. - Sergiusz Muchanow. - Pani Muchanow-Kalerdzi. - Pan Wsiewołod Wsiewołoński. - Senator Gudowski. - Dramat i ko-

media. - Opera. - Teatr Mały. - Życie artystyczne.
- Salony literackie.

<i>List ósmy.</i> Epilog	435
Moje wyznania. - Wieś i prowincja. - Położenie kraju. - Fałszywy cel. - <i>Delenda Carthago!</i> - Stan ekonomiczny. Kwestia włościańska. - Przeciętny Rosjanin. - Wpływ urzędnika rosyjskiego na społeczeństwo polskie. - Wszechwładztwo państwa. - Samodzierżawie i czasy przedpiotrowe. - Rosja dzisiejsza. - Co zrobiono w Królestwie Polskim przez lat dwadzieścia kilka? - Religia i Kościół. - Unia i unicy. - Zabuzże. - Szkoły i uniwersytet. - Sądownictwo. - Bezkarność i jej następstwa. - Administracja i jej organa. - Dawniej i dzisiaj. - Komitet Urządzący. - Pierwsi „diejaciele”. - Ogólne rozprzeżenie. - Wzrost budżetu i marnotrawstwo dóbr skarbowych. - Samowola urzędników. - Zamożność kraju. - Porównanie czasów mikołajewskich z dzisiejszymi. - „Z góry na dół”. - Teoria samobytników. - Car i lud. - Fałszywa rachuba. - Jakim jest istotne usposobienie włościan dla rządu? - Braterstwo prześladowania. - Socjalistyczne podmuchy i ich następstwo. - Uwagi ogólne. - Mrzonki przyszłości. - Zakończenie.	
Przypisy	493
Indeks nazwisk	586
Spis ilustracji	607